Zavallı Çocuk

Namık Kemal

EN ÇOK OKUNAN TÜRK VE ŞARK KLASİKLERİ

STAR
Star Gazetesi'nin Hediyesidir

kent-@ Yayıncılık

ZAVALLI ÇOCUK

Namık Kemal

kent-@
YAYINCILIK

Kitabın Adı: ..... *Zavallı Çocuk*
Yazarı: ..... *Namık Kemal*
Yayınevi: ..... *Kent-a Yayınları*
Yayına Hazırlayan: ..... *Şükrü Kanber*
Kapak Tasarım ..... *Ali Koca*
Tashih: ..... *Cevdet Bölükbaşı (Yapalak)*
Dizgi/Grafik: ..... *Adil Kaan*
Baskı-Cilt: *Star Medya Yayıncılık A.Ş. Baskı Tesisleri Mehmet Akif Mah. İnönü Cad. Basın Ekspres Yolu Star Sok. No:2 İkitelli 34679 İstanbul Tel:0212 4488490*

Baskı Tarihi: ..... *İstanbul / 2012*
ISBN: *978-605-4406-79-1*

Gazeteciler Mahallesi Yazarlar Sk. No: 15/1
Esentepe - Şişli / İstanbul
e-mail: info@kent-a.com

ZAVALLI ÇOCUK

Üç Fasıl[1]dan İbaret Tiyatro Oyunu

İlk defa olarak Maarif Nezaret-i Celilesi Ruhsatıyla tab olunmuştur.

Her hakkı tab ettirenindir.

İstanbul 1290.

1 Fasıl; perde.

Şahıslar.

Ata Bey; on dokuz yaşında ve tıbbiyenin[2] üçüncü sınıf talebesinden[3] bir delikanlı,

Şefika Hanım; on dört yaşında bir kız,

Halil Bey; Şefika'nın pederi[4],

Tahire Hanım; Şefika'nın validesi[5],

Şerife Hanım; komşu,

Tabende; Cariye[6],

Hekim[7]

Ata bey birinci fasılda gayet süslü bir kostümle ikinci ve üçüncü fasıllarda yine gayet süslü olduğu halde mektep elbisesiyle bulunacak.

2 Tıbbiye; Tıp Fakültesi.
3 Talebe; öğrenci.
4 Peder; baba.
5 Valide; anne.
6 Cariye; hizmetçi kız.
7 Hekim; doktor.

ZAVALLI ÇOCUK.

BİRİNCİ FASIL

(Ziynetlice[8] Bir Oda)

8 Ziynetlice; çok süslü.

BİRİNCİ MECLİS[9].

Şefika (yalnız):

- Bu kuş kadar gönlümden de ne acayip haller geçiyor! Ben daha ne adam oldum ki zihnimde kendimin bile epeyce anlayamayacağım bir takım hayaller bulunsun?

İki ay evvel bu vakitler nasıl tatlı tatlı uyuyordum. İki aydır gözümü açıp da dünyayı karanlık görmediğim gün bilmiyorum. Pekala! Ata burada iken erken uyanayım. Ne kadar erken uyanırsam zararı yok. Ya bir saat ziyade[10] yüzünü görürüm ya bir saat ziyade uyanmasını beklerim.

Ya o mektepteyken!. Acaba ne göreceğim? Acaba ne bekleyeceğim? Gide gide hiç şüphem kalmıyor. Muhabbet mutlak budur. Güzel ama ben anneciğimi de seviyorum. Niçin her gece gözümü kapattıkça rüyama girmiyor? Babacığımı da seviyorum. Niçin kendi odada olmadıkça hayali gözümün önünde gezinmiyor?

9 Meclis; bölüm.
10 Ziyade; fazla.

Geçen de mektebe gitti. Bir ay sonra geleceğini pekala biliyorken her gün yine "acaba geliyor mu?" diye deli gibi saatte iki kere pencereye koşuyordum! Annem babam çehremden durmadan bir şey anlamasın diye korkumdan yerlere geçiyorum. Halimi kendinden saklamak da yine bir başka bela! Anlasa arımdan anlamasa kederimden öleceğim. Ah! Bu mutlak muhabbetten baka bir şey değildir.

Dün Tabende'ye insan nasıl sever diye sordum. Ne cevap verse iyi "Sen yaşta çocuk sevmeyi ne bilecek" demesin mi? Bedelen[11] ben yaşında çocuk sevmeyi ne bilecekmiş. Senin gibi yanaklarım gerdanıma sarkacak, çenem burnuma yapışacak da ondan sonra sevmeyi öğreneceğim. Öyle mi?

Saat on bire geliyor. Halen uyanmadı. Yine ikindi olmadan gidecek. Yine ben biçare[12] bir ay yolunu bekleye duracağım. İki gün olsun doya doya yüzünü görmek bile nasip olmaz ki... Ne kadar da canım ağlamak istiyor! Aman. Şimdi yine annem gözlerimi kızarmış görür kıyamet koparır. Ah! Geliyor. Onun ayak atışı. İşte... Ayağının sesini işitir işitmez yüreğim de oynamaya başladı.

11 Bedelen; aynı.
12 Biçare; çaresiz.

İKİNCİ MECLİS.

Şefika Hanım - Ata Bey

Şefika Hanım:

- Siz miydiniz? Yüreğim oynadı.

Ata Bey:

- Ben pek yavaş gelmiştim.

Şefika:

- Zararı yok zararı yok. Latife[13] ediyorum.

Ata Bey:

- Beni korkuttunuz... Hava serin efendiciğim sabah vakti niçin böyle bir entariyle oturuyorsunuz? Allah esirgesin. Soğuk alırsanız sonra biz ne yaparız? Ellerinizde hararet[14] var. Durun hırkanızı getireyim.

Şefika (kendi kendine) yine her tarafım ateş kesildi. O bile ellerinde hararet var diyor. Bir türlü kendimi zapt edemeyeceğim. (Ata'ya):

13 Latife; şaka. Latife etmek; şaka yapmak.

14 Hararet; ateş. Elleriniz de hararet var; elleriniz ateşli, elleriniz yanıyor.

- Aman o kadar telaş etme. Şimdi öteki odadan işitirler de gerçekten hasta zannedilir.

Ata:

- Allah göstermesin! Neden hasta olacaksınız? Ben ne güne duruyorum? Size gelecek illet isterse bin kat büyüsün de bana gelsin! Hastalık hekimlere yakışıyor.

Şefika (hiddetle):

- Sus! Kendine öyle fena fena şeyler yorma!

Ata:

- Ne gücendiniz? Ben size dua ediyordum.

Şefika:

- Bana öyle dua lazım değil.

(Kendi kendine) ben de deli miyim neyim?

(Kendini toplayarak Ata'ya):

- Maşallah siz benden ziyade uyuyorsunuz.

Ata (mahzun mahzun):

- Ben bu gece hiç uyumadım.

Şefika:

- Hiç mi uyumadın? Bu vakte kadar yatağında ne yaptın?

Ata:

- Ben... Ben dersime baktım.

Şefika:

- Hilekar! Nasıl dersine baktın? Odanda kitap yoktur.

Ata:

- Odamda... Ha gerçek. Kitap yoktu. Kitap lazım değil. Ben okuduğum dersleri yatakta zihnimden geçiririm. Siz... Siz benim odama ne vakit girdiniz?

Şefika:

- Ben senin gibi hakikatsiz miyim? Hiç yatağına rahatına bakmadan gözlerime uyku girer mi?

Ata:

- Ah....

Şefika:

- Ne oluyorsun?

Ata:

- Sevincimden gönlüme bir tuhaf hal geldi. Hep gözümün önünden renkli renkli nurlar[15] uçuyor. Biçare Ata'yı o kadar düşünüyorsunuz öyle mi?

Şefika (kendi kendine) zannım yalan çıkmayacak. O da benim halimde... Şimdi öğrenirim... Mutlak öğrenirim. (Ata'ya):

- O kadar düşünsem çok mu? Kaç senedir kardeş gibi büyüdük. Bir yerimizden bir kere incinmedik. Ben senin gibi hilekar değilim. Doğruyu söylerim. Ben de bu gece uyumadım. Lakin seni düşündüm de onun için uyumadım.

15 Nurlar; ışıklar.

Ata:

- Beni mi...? Beni mi düşündünüz? Ya ben her gece ne yapıyorum. Hiç yatakta ders mi ezberlenir. Düşüne düşüne o kadar şeklin zihnime yerleşti ki bir ay sonra resmini yapsam bir çizgisinde, bir kılında eksik bulunmaz.

Şefika:

- Hıyanet[16]! Sen zihninde resimler yapmakla eğleniyorsun öyle mi? Hiç düşünmüyor musun ki bu sene derslerin bitecek zabit[17] olup çıkacaksın? Ben de on dört yaşını dolduruyorum. Zatı[18] şimdiye kadar "Şefika çocuktur" diye bizi birbirimizden ayırmıyorlardı. Birkaç ay sonra da birlikte mi kalacağız?

Ata (lakırdısını keserek):

- Ah yok... Yok... Hatırıma öyle gire gire hayaller getirme! Allah aşkına sus! Sonra beni kaybedersin.

Şefika:

- Niçin o kadar telaş ediyorsun? Dünya'da kim kimden ayrılmamış?

Ata (kendini toplayarak):

- Size ayrılık kolay mı geliyor? Düşünseniz a! Kendini bildik bileli bir yerde büyüyoruz.

Şefika:

- Kendimizi bildik bileli annemle de beraber değil misin?

16 Hıyanet; hain, vefasız.
17 Zabit; subay.
18 Zatı; zaten.

İşte annemden ayrıldın. Üç yıldır sana görünmüyor. Niçin bir şey olmadın?

Ata:

- Olmadım... Olmadım çünkü... O başka siz başka, sizinle akran gibiydik.

Şefika:

- Mektepte bu kadar akranın var. Hiç birinden ayrılmadın mı? Gerçek, altı ay evvel Ahmet Bey'den ayrıldın. Birbirinizi kardeş gibi severdiniz. Niçin bir şey olmadın?

Ata:

- Niçin bir şey olmadın? Niçin bir şey olmadın? Öyle şeyler soruyorsunuz ki insan bir türlü cevap bulamıyor. İki senelik derslerimin imtihanını birden geçirdim yine bu kadar sıkılmadım.

Şefika (ciddi ve itina ile):

- Gerçekten cevap mı bulamıyorsun? Yoksa.... Yoksa bulduğun cevabı söylemek mi istemiyorsun?

Ata:

- Ay efendiciğim! Ne var ki söylemek istemeyeyim?

Şefika:

- Hiçbir şey yok mu? Doğru söylüyorsun... Benim... Benim başım için doğru mu söylüyorsun?

Ata:

- Merhametsiz! Bu gün canıma mı kastın var?

Şefika:

- Gel! Şuraya gel yanıma... Otur! Benim dünyada senden başka halimi söyleyecek kimsem var mı? Şimdiye kadar korkup da annemden babamdan sakladığım şeyleri hep sana söylemez miyim? Gönlümde bir hal var. Atide[19] sana söyleyeceğim. Zatı o hal senden gelir. Çaresini yine senden isteyeceğim. Lakin soracağım şeylere doğru cevap ver!

(itina ile)

benim başım için doğru cevap ver!

Ata:

- Allah Allah!

Şefika:

- Hatırında mıdır? Bundan iki ay evvel... Tamam[20] iki ay evvel, o vakitten beri iki keredir mektepten geliyorsun. Burada, yine bu odada bir hikaye kitabı okuyorduk. Aklına gelmedi mi? Hani bir paşanın bir kızı varmış. Komşusunun oğlunu severmiş. Sonra kızı başkasına vermişler. Çocuk kendini öldürmüş. Onun üzerine kız da telef olmuş[21]. Yine mi hatırlayamadın? Hani hikaye oraya geldiği vakit ben "Suphanallah bir kız istediği adama varmamakla telef mi olur?" demiştim.

Ata:

- Evet!

19 Ati; gelecek.
20 Tamam; tam.
21 Telef olmak; harap olmak.

Şefika:

- Sen kedini o kadar tutmaya çalıştın. Tutamadın, gözünden bir damla yaş peyda oldu[22]. Yüzünün üzerinde gizlenecek yer arar gibi yavaş yavaş öteye beriye doğru yürümeye başladı. İşte işte yüzünde tıpkı onun gibi bir damla yaş geziyor.

Ata:

- Öf...

Şefika:

- Sıkılma! Beni dinle! Ben o günden beri seni bütün bütün başka türlü görüyorum.

(şiddetle elini tutarak)

Ne vakit yüzüne baksam gözlerin sanki benim aksimi[23] kaybedip de ruhu teslim edecek[24] kadar mahzun duruyor. Hangi tavrına dikkat etsem bana hal diliyle[25] "senden ayrılırsam ölürüm!" diyor. Beni seviyorsun öyle mi?

Ata:

- Bırak! Allah aşkına beni bırak!

Şefika:

- Dinle! Daha bitirmedim. O günden beri gözlerine baktıkça hayalimle beraber yüreğimin mahzunluğu aks ediyor[26] da onun için bu kadar baygın duruyor sanıyorum. Halini düşündükçe

22 Peyda olmak; görünmek.
23 Aksim; yansımam.
24 Ruhu teslim edecek; ölecek.
25 Hal diliyle; görünüşünle.
26 Aks etmek; yansımak.

"Ata'dan ayrılırsam yaşamam" diye yemin etmekten başka aklıma dilime bir şey gelmiyor. Seni seviyorum. Değil mi?

Ata:

- Ah ya rabbi ne yaptım ki beni bu kadar inayetle[27] layık gördün? Zatı buna olan muhabbetimle dünyada kendimi herkesten bahtiyar addederim[28]. Şimdi de beni sevdiğini işitiyorum. Kendi ağzından işitiyorum. Seviyorum. Şefikacığım! Seni seviyorum. Hem dünyada ne kadar sevmek mümkün ise o kadar seviyorum.

Şefika:

- Seviyorsun? Muhabbet sana ne türlü haller getiriyor? Söyle! Söyle bakayım.

Ata:

- Ne türlü haller mi getiriyor? Zamanı zamanına benzemez ki... Gün olur yanıma gelsen azamın her biri ayrı ayrı yanmaya başlar. Sanki vücuduma alevden bir gömlek giydirirler. Yanımdan gitsen canım vücudumdan çekilir. Çekildiğini her zerrem ayrı ayrı hisseder. Her tarafına hafif bir titremek gelir. Gönlüm yerinden kopacak da arkandan koşacak gibi olur. Bazı günler olur zihnimde yoluna ölüp de seni baş ucumda ağlar görmekten büyük dünyada bir devlet[29] bulamam. Sonra ağlayacağımı düşünürüm. Sana acıdığımdan kendime de acımaya başlarım.

---

27 İnayetle; lütfederek.
28 Addetmek; saymak.
29 Devlet; servet, nimet;

Dünyada ne kadar güzel şey görsem elbette senin bir yerine benzetirim. Sonra gördüğüm şeyin bir tarafında bir kusur bulurum. O da gözümden düşer. Yine yalnız sen kalırsın. Uykuya rüyada seni görmek ümidiyle yatarım. Uykudan hayalini kaybetmek korkusuyla kalkarım. Her halim tarif olunmaz ki nasıl söyleyim?

Şefika:

- Söyle söyle! Tarif edebildiğin kadar söyle.

Ata:

- Ne vakit seni görsem veyahut düşünsem gönlüme zihnime bir yüklük bir karanlık çöker: sanki canım, benliğim kaybolmuş da kendi kendime ecnebi kalmış gibi olur. Sonra birden bire hatırıma gelirsin. Ölüm döşeğinden kalkmış hasta gibi dünyalar benim olur. Sanki vücuduma baştan aşağı bir sefa bir hayat dolar.

Şefika:

- Ah! Ben bu kadar vakit çalıştım. Gönlümden geçen hisleri bir türlü bir yere toplayıp da kendi kendime bile anlatamadım. Sen bilmem nasıl muktedir olup da tarif edebiliyorsun? Lisanın gönlümde mi? Anladım beyim. Şimdi layıkıyla anladım. Ben de seni seviyorum.

Ata:

- Öyle şeyler söyleme beni sevincimden öldüreceksin. Zararı yok söyle! Söyle! İnsana dünyada muhabbet sözünü

sevdiğinin ağzından işitip de ferahtan[30] ölmekten büyük saadet mi olur?

Şefika:

- Ya Muhabbet bu ise niçin o kadar şikayet ederler? insanın yüreğini yakarmış. Aklını alırmış. Telefine sebep olurmuş. Ben bu lezzet yoluna telef de olsam memnunum beyim! Allah artırsın! Bu kadar kemalin var. Her şeyi biliyorsun. Her şeyi tarif ediyorsun. Bana da öğretsen a! Muhabbet nedir? İnsana bu devlet[31] nereden gelir? Hekimsen böyle şeyleri siz bilmeyince kim bilecek?

Ata:

- Efendiciğim! Biz vücuda gelen illetleri bilmeye çalışırız. Ruhun bulduğu lezzetleri nereden anlayalım?

Şefika:

- Ay! Muhabbet ruhta mıdır? Demek ahrete de bizimle beraber gidecek.

Ata:

- Şüphe yok.

Şefika:

- Ah iki dünyada beni Ata'dan ayırmayan Rabbim bilmem sana nasıl şükür edeyim? O ne! Babam geliyor. Aman yanımdan ayrıl! Şurada bir şey oku! Bizi bir yerde görmesin.

---

30 Ferah; sevinç;

31 Devlet; nimet:

ÜÇÜNCÜ MECLİS.

Evvelkiler-Halil Bey.

Halil Bey:

- Çocuklar! Erkenden kalkmışsınız. Burada ne yapıyorsunuz?

Şefika:

- Kitap okuyoruz bey babacığım.

Halil Bey:

- Okuduğunuz neydi? Bakayım.

Ata:

- Yeni çıkmış bir mecmua efendim...

Halil Bey:

- Biliyorum a! Neresini okuyordunuz? Ben de dinleyeyim.

Ata (kitabın bir tarafını açarak):

- Amerika'daki vahşiler...

Halil Bey (lakırdısını keserek):

- Bırak evladım! Bizim nemize lazım Amerika'daki

vahşiler? Şunun fihristine bak! İçinde bir dinlenecek şey bulabilir misin?

Ata:

- Yılanların suret-i taayyüşü[32]...

Halil Bey:

- Geç! Zift yesinler...

Ata:

- Esbab-ı suret...

Halil Bey:

- O bize göre değil okusak da faydası yok.

Ata:

- Muhabbet! (Kendi kendine) tuhaf tesadüf!

Şefika (Ata ile biranda kendi kendine):

- Suphanallah!

Halil Bey:

- Muhabbet mi? Oku bakalım. Onun için ne demişler? Çok güzellik götürür.

Ata (okuyarak):

- Alemde bin türlü ihtiyaç bin türlü meşakkat, bin türlü bela, bin türlü acı, bin türlü illet, bin türlü ölüm hep insan içindir.

Halil Bey:

- Amma muhabbet tarifi ha!

32 Suret-i taayyüş; yaşama şekilleri.

Ata (okuyarak):

- Cenabı Hakk'ın ise kullarına bu kadar iptilalara karşı dünyada yalnız bir ihsanı görülür. O da muhabbettir.

Halil Bey:

- Şimdi bir şeye benzer gibi oldu...

Ata (okuyarak):

- Ömrün meşakkı[33] çekilirse yalnız muhabbet sayesinde çekilir. Hayatın bir lezzeti varsa yalnız muhabbettir. Muhabbet ne büyük lezzettir ki insan cefasında da başka bir lezzet bulur.

Muhabbetle yaşayanlar nasıl yaşasa memnun yaşıyor. Muhammet için ölenler nasıl ölse memnun ölüyor. Siz şimdi belki muhabbet neden hasıl olur diye düşünürsünüz. Nenize lazım? Gönlünüzde muhabbet yok mu? Peyda etmeye çalışın. Var mı? Etrafınıza bakın. Yerleri daima bahar, gökleri daima şafak görürsünüz. Her yaprak nazarınızda canlanır. Bir tuti kuşu[34] kesilir. Size tatlı tatlı gönlünüzün sırrını, sefasını söyler. Her bulut gözünüzün önünde açılır. Bir tel gömleğe döner. Size hayal meyal sevdiğinizin sinesi, kerdenini[35] gösterir. Bir tenhalıkta, bir vahşette kaldınız mı? Hiç çekinmeyin! Hemen uykuya yatın ki daima sevdiğinizin şekline temessül

33 Meşak; eziyetler, sıkıntılar.
34 Tuti kuşu; papağan.
35 Kerden; boyun.

etmiş[36] bir cismi latif[37] kalbinizin aguşuna[38] düşmeye hazırdır. Yolunuzda bir muhatara[39] mı gördünüz? Hiç korkmayın! Hemen ileri gidin ki daima sevdiğinizin kalıbına dökülmüş bir meleki müekkel[40] etrafınızda muhafızdır. Bir aşık için ölürken mezarının üstündeki çiçekleri ya kanıyla veya gözlerinin yaşıyla sulayacak bir refiki[41] ruhani[42] mevcut olduğunu bilmek dünyadan rahatça gitmek için ne büyük kuvvettir! Alemde kim vardır ki yâri ile bir düşünde bir saatte ölmeye bütün hayatını feda etmesin?

Şefika:

- Öf...

Halil Bey:

- Ne oldun? Kızım!

Şefika:

- Nebileyim? Bey babacığım! Hazin hazin şeyler yüreğime bir çarpıntı getirdi.

Halil Bey:

---

36 Temessül etmek; girmek.
37 Cismi latif; (beş duyu organıyla hissedilmeyen) beden (melek ya da cin gibi).
38 Aguş; kucak.
39 Muhatara; tehlike.
40 Meleki müekkel; koruyucu melek, korumakla görevlendirilmiş bir melek.
41 Refik; dost, arkadaş.
42 Refiki ruhani; manevi dost.

- Ben de ne münasebetsiz adamım. Geldim çocukların rahatını bozdum. O bir şey değildir hanım kızım! Sen merak etme! Ben gideyim. Biraz bahçede gezeyim. Şimdi geçer öyle değil mi? Ata! Yürek çarpıntısı bir hastalık değildir?

Ata:

- Hayır efendim...

Halil Bey:

- Bak! Ata da benim gibi söylüyor kızım! Merak etme. Oturun! Siz oturun da yine Amerika'da vahşilerinizle eğelenin!

DÖRDÜNCÜ MECLİS.

Şefika – Ata.

Şefika:

- Ah! Az kaldı üstümü başımı parçalayacaktım insafsız! Beni babamın yanında ağlaya ağlaya ayaklarına düşürüp de dünyaya rüsva mı edecektin?

Ata:

- Ben isteyerek mi okudum?

Şefika:

- Ama bilmez misin nasıl okudun! Hele sonraki lakırdılar... Sanki ağzından çıktıkça her biri bir alev kesildi de geldi ciğerime yapıştı. Allah esirgesin! Sana bir hal olsa da kendimi telef edecek olsam nasıl olur? İşte gözümün önünden hep o türlü belalar geçmeye başladı.

Kalk, kalk. Mektebe git beyim! Ben bugün ya çıldıracağım ya bir münasebetsizlik edeceğim ikimiz de rezil olacağız.

Ata (mahzun mahzun):

- Daha birkaç saat var. Ama mademki emrediyorsunuz...

Şefika:

- Aman beyim! Allah aşkına olsun bana merhamet et! Tahammülüm bütün bütün tükeniyor. Sen dersinle de vakit geçirirsin. Benim hayalinden başka bir eğlencem yok da yine firkatine[43] sabredeceğim. Dur! Hıyanet[44]! Bana giderken bir yadigar olsun bırakmaz mısın?

Ata:

- Ne istersen? Emret işte canım.

Şefika:

- Saçından bir parça kessem biçimi bozulur mu?

Ata:

- Bozulursa dünya yıkılır değil mi?

(Boynunu uzatır. Şefika saçından keser) Ya ben... ben bir yadigar istemez miyim?

Şefika:

- Çevremi[45]...

Ata (mahzun mahzun lakırdısını keserek)

- Çevrenizi mi?

Şefika:

- Anladım. Mutlak aynı olmalı değil mi? Hiç siz adama karşılığını almayınca bir şey verir misiniz? Al! –latife ederek

43 Firkat; ayrılık.
44 Hıyanet; hain, vefasız.
45 Çevre; mendil.

– Al beyim! O saç parçasına ne devlet ki daima seninle beraber bulunacak.

(Ata saçı alır çıkar. Şefika kendi elindeki saçı alıp ağlayarak mindere kapanır. Perde iner).

İKİNCİ FASIL.

(Bir Diğer Oda)

BİRİNCİ MECLİS

Halil Bey - Tahire Hanım.

Halil Bey:

- Hanım! Öyle söylüyorsun ama kızın halini görmedin mi?

Tahire:

- Halini ne göreyim? Biraz ağladı. Biraz nazlandı o kadar değil mi? Hangi kıza anası babası seni filana vereceğiz der de kız sevinç gösterir. Şefika o kadar terbiyesiz mi ki bizden utansın? Hangi kız babasından anasından ayrılacağını işitir de memnun olur? Şefika o kadar merhametsiz mi ki bizden ayrılacağına hiç teessüf etmesin!

Bey size bu günlerde bir şey oldu. Kızın evden gideceğini düşündükçe aklınız da başınızdan gidiyor. O giderse evlatsız mı kalacaksınız? Allah'a emanet! Ali yok mu? İşte o da on yaşına girdi.

Halil Bey:

- Değil iki gözüm. Şefika sağ olsun. Rahat olsun da nereye giderse gitsin. Ben orasını düşünmem. Çocuk ne kadar içlidir

bilirsin. Evlenmek lakırdısını söylediğimiz vakit ben de istemem dediğine, ağladığına bakmadım. Fakat bilmem dikkat etmedin mi? Senin ısrarını gördü. Mahzun mahzun bana baktı. Benden de yüz bulamadı. Çehresine bir karanlık renk geldi. Gözlerine bir hafif duman çöktü. Halen o renk gitmiyor. Halen o duman geçmiyor. O kadar zayıflıyor ki bayağı her gün vücudunun eriyen yerleri gözle fark olunuyor. Gözleri daima toprağa bakıyor. Yüzündeki renk yapıştırma gibi duruyor. On dört yaşında çocuk senden benden bitap olmuş. Biçareye bir hal olmasından korkmuyorum. Çocuğun gönlünde bir sevda hissediyorum?

Tahire:

- Allah Allah! O yaşta çocuk sevdayı ne bilecek? Zahir on dört yaşında masumları da bırakalım istedikleri gibi olsunlar, istedikleri adama varsınlar. Öyle mi? Sonra dünyada annenin babanın ne lüzumu kalır? Şimdi Şefika mesela kasabın çırağını seviyorum derse, kolundan tutalım da koynuna mı atıverelim?

Halil Bey:

- Kasabın çırağını değil lakin akranından birini severse niçin vermeyem de senin kırk yaşında ki paşana verelim?

Tahire:

- Bey Allah'ı seversen öyle münasebetsiz münasebetsiz lakırdılar söyleme. Paşa kırk yaşındaymış. Değil a! Velev ki olsun. Şefika'nın varacağı adam sanki hiç kırk yaşına

girmeyecek mi? Akranını o nerede bulup da sevecek? Biz nerede bulup da vereceğiz?

Halil Bey

- Mesela şimdi Ata...

Tahire (lakırdısını keserek):

- Ben biliyorum. Sizin asıl meramınız kızı Ata'ya vermek. Hiç düşünmüyor musunuz? O bir öksüz çocuk. Akrabanızdan olduğu için siz yanınıza aldınız. Şefika ile şimdiye kadar kardeş gibi büyüdüler. Hiç evlendikten sonra aralarında dirlik olur mu? Kim akrabasından birini almış da rahat etmiş?

Hem nasıl geçinecekler? Ata mektepten yüzbaşı çıkacak değil mi? Bir yüzbaşı maaşından ne olur? Kızını halayıklığa[46] mı vereceksin?

Halil Bey:

- Hanım hekimlerin kazancını işitmedin mi? Ata ne kadar müstaittir[47] bilmez misin?

Tahire:

- Allah esirgesin hastalardan para alıp da can besleyecek değil mi?

Halil Bey:

- Hastayı hasta edip de para almayacak iyi etmeye çalışacak da alacak.

---

46 Halayıklık; hizmetçilik.

47 Müstait; kabiliyetli, yetenekli.

Tahire:

- İyi olmayanlardan almaz mı?

Halil Bey:

- Alırsa emeğinin mukabili[48] alır.

Tahire:

- Ben öyle emekle kazanılan parayı istemem.

Halil Bey:

- Ya nasıl para istersin? Mutlaka devlet hazinesinden fukara çıkınından gelmeli öyle mi?

Tahire:

- O ne bey? Artık bilmiyorum.

Halil Bey:

- Darılmak lazım değil. Konuşuyoruz. Ata yüzbaşı çıkacaksa kıyamete kadar yüzbaşılıkta kalacak değil a! O, beslemeye muktedir oluncaya kadar çocuklar da bizimle beraber geçinir giderler. Şimdi nasıl oluyorlar?

Tahire:

- Şu siz kızın Ata'yı istediğini nerden biliyorsunuz?

Halil Bey:

- Bildiğim yok. Zihnime öyle bir şüphe geldi de söyledim.

Tahire:

- Şimdi Şefika'yı çağırır sorarız. O vakit siz de anlarsınız

48 Mukabili; karşılığı.

kız ki ne kimseyi seviyor ne paşaya varmaktan o kadar nefret ediyor.

Halil Bey:

- Allah versin de iş senin dediğin gibi olsun.

Tahire:

- Şefika! Şefika!

İKİNCİ MECLİS.

Evvelkiler Sonra Şefika.

Şefika (hariçten):

- Efendim!

Tahire:

- Buraya gelsen a kızım!

Şefika (odaya girerek):

- Buyurun anneciğim!

Tahire:

- Gel benim hanım kızım! Şuraya benim yanıma otur! Şemdi bey babanla paşanın lakırdısını ediyorduk.

Şefika:

- Hanım anneciğim! Şefikacığınızdan o kadar bıktınız mı ki gece gündüz beni evden dışarı atmaktan başka bir şey düşünmüyorsunuz?

Tahire:

- Şu fitneye bak! Dünyada hangi ana baba evladından bıkar? Biz senin gitmeni istiyorsak ancak senin rahatın, senin devletin için istiyoruz. Ben anneyim kızım! Seni dünyada en

büyük adamın haremi görmek isterim, ayıp değildir. Bak sen kendi esvabını kendin dikiyorsun. Eline dokunan iğnelerin her biri ayrı ayrı benim ciğerime batıyor. Niçin seni kavilli, hizmetkarlı, devletli, saltanatlı görmek istemeyeyim? Allah şimdi ayağımıza bir kısmet gönderdi ki binde bir kuluna nasip etmez. Paşa seni görmüş hüsnünü[49] beğenmiş, irfanını etmiş. Bir kat daha meyli artmış istiyor. Adamın kimsesi yok. Bu yaşta koca konağın hanım efendisi olacaksın. Kırk kişi sayende geçinecek. Kırk kişi emrinle oturup kalkacak. Daha ne istersin?

Şefika:

- Ah! Keşke Tabende gibi halayığınız olaydım. Her hizmetinizi göreydim de beni bu evden dışarı çıkarmak hatırınıza gelmeyeydi.

Tahire:

- Kız öyle münasebetsiz sözler söylcme! Bey baban lakırdılarını işitiyor da hatırına başka şeyler gelir. Az kaldı şimdi senin için kavga edecektik.

Şefika:

- Bey babacığım...

Halil Bey:

- Fena bir şey söylemedim kızım! Şefika paşadan pek nefret gösteriyor. Şayet gönlü başka birini istiyorsa anlasak da ona göre hareket etsek dedim.

49 Hüsn; güzellik.

Şefika (kendini tutarak):

- Bey babacığım! Ben ne adamım ki gönlüm başka birini istesin. Sizden hiç ummazdım.

Halil Bey:

- Kızım! Dünyada insanın başına her şey gelebilir. Ne bileyim? Maşallah artık büyüdün. Mesela sokakta birini görebilirsin.

Şefika:

- Bey babacığım. Niçin öyle şeyler söylüyorsunuz?

Halil Bey:

- Mesela sarı konaktaki İhsan Bey... Güzel delikanlı... Her gün de pencerenin altından geçiyor.

Şefika:

- Allah bilir a ömrümde bir kere kıyafetine bile dikkat etmedim.

Halil Bey:

- Canım dünyada neler olmaz. Mesela... Bizim Ata... Bu kadar vakittir berabersiniz. Belki...

Şefika (nihayet derecede bir ikdam ile[50] kendini zapt ederek gayet emin bir tavır ile):

- A! Bey babacığım Ata benim kardeşim değil mi?

Halil Bey:

- Gerçekten kardeşin değil a kızım!

50 İkdam ile; sebatla.

Şefika (hiç tavrını bozmayarak):

- Gerçekten kardeşim.

Tahire (Halil Bey'e):

- Gördünüz mü? Efendim. Bak ne kadar manasız şüpheler düşünüyordunuz?

Şefika (kendi kendine) Öf... Gönlümde bu kadar kuvvet olduğunu bilmezdim. Bilmem nasıl parçalanmıyor.

Halil Bey:

- Kim bilir? Dünyada başka insan yok değil a.

Şefika:

- Vallahi billahi sizin başınız için başka birini düşündüğüm yok.

Halil Bey:

- Ay pekala pekala işte ana kız ne yaparsanız yapın! İşinize benim aklım ermiyor. Karışmam.

ÜÇÜNCÜ MECLİS.

Şefika Hanım – Tahire

Şefika:

- Anneciğim!

Tahire:

- Nedir? Kızım!

Şefika:

- İzin verir misiniz? Gönlümü açayım da içinde olan esrarımı önünüze dökeyim.

Tahire:

- Kız nasıl esrar? Söyle bakayım.

Şefika:

- Darılmayacağınıza yemin edin! Söyleyim.

Tahire:

- Kızım! Vallahi darılmam söyle! Beni yürek çarpıntısına uğratacaksın.

Şefika:

- Siz Bey babamın yanında söylediğim lakırdılara inandınız mı?

Tahire:

- Niçin inanmayayım? Yalan mı söyledin?

Şefika:

- Evet.

Tahire:

- Niçin?

Şefika:

- Babamdan utandım. Annemin hatırını saydım da onun için.

Tahire:

- Babandan utanmasan benim hatırımı saymasan yalan söylemeyecektin de ne diyecektin?

Şefika:

- Şimdi söyleyeceğim lakırdıyı söyleyecektim neneciğim! Seviyorum.

Tahire:

- Kimi?

Şefika.

- Ata beyi.

Tahire:

- Kız! Sen çıldırdın mı? O nasıl lakırdı? Şimdi "o benim kardeşim" diyordun. Ne kadar da temkinli yalan söylüyorsun. On dört yaşında çocuğun ağzında sevmek lakırdısı ne geziyor?

Ya Rabbi! Ne söyleyeceğimi de şaşırdım. Yok! Yok! Ağlama kızım! Gel bakayım! Gel seninle güzel güzel lakırdı edelim de hepsine bir çare düşünürüz. O bir hevestir kızım! Geçer, geçer.

Şefika:

- Hayır anneciğim. Geçmiyor. Ben şu zayıf vücudumda ne kadar kuvvet varsa bir yere topladım, uğraştım, çalıştım bir türlü geçiremedim. Ben geçmesini istedim. Çünkü sizden korktum. Siz de geçmesini istiyorsunuz. Bilmem neden korkuyorsunuz? Muradınız benim rahatım değil mi? Paşaya vermek! O konak bana cehennem olacak. O devletler o saadetler bana kabir azabı gibi gelecek.

Tahire:

- Kızım! Geçer. O bir çocukluktur. Paşa da güzel, Paşa da genç. Daha otuz sekiz yaşında. Otuz sekiz yaşında erkek gençtir. Kızım! Nikahtan sonra anlarsın. Muhabbet nikahtan sonra gelir.

Şefika:

- Anneciğim! Niçin bu kadar üstüme varıyorsunuz? Kızınıza hiç merhametiniz yok mu? Beni Paşa'ya vermeyin de öldürün! Vallahi billahi kailim[51].

Tahire:

- Ya Rabbi! Bu çocukta mı halimizi öğrenecek. Ne zararı var? Muhabbeti biliyor ya. Dünyanın her halini öğrenmekle ne

51 Kail; razı.

olur? Kızım! Sen babanın eski devletini, haşmetini bilmezsin. Bilsen sözlerimi daha kolay anlardın. Şimdi fakir olduk. Ayda iki bin kuruşla geçiniyoruz. Zararı yok geçinelim. Lakin babanın beş yüz kese[52] borcu var. Sarrafi oldu. Şimdi varisleri istiyorlar. Nikah olursa Paşa sana babanın sarraftaki senedini ağırlık verecek[53]. Şimdi anladın mı? O kıymetli babacığının hapislerde çürüdüğünü, benim kederimden öldüğünü, nazlı kardeşinin yalın ayak sokaklarda süründüğünü ister misin?

Şefika:

- Ah! Anneciğim! Anneciğim! Bir parçacık bırak da kendimi toplayım. Hepinizi hapisten, ölümden, sürünmekten ben mi kurtaracağım? Beni onun için mi Paşa'ya vermek istiyorsunuz? Feda... Feda olsun. Gönlüm de feda olsun. Canım da feda olsun. Ata... Ata da feda olsun. Yaparım. Bundan sonra ne emrederseniz onu yaparım. Lakin size... Size bir ricam var. Halime merhamet edin de onu kabul edin. Ta ben Paşa'ya gidinceye kadar Ata duymasın! Allah'ınızın aşkına duymasın! İki evladınızın başı için duymasın!

Tahire:

- Duyurmam. Duyurmam kızım! Sen emin ol! Geçer. İki gözüm. Dünyada her şey geçer. Bir kaç günde unutursun. Bak ileride nasıl memnun olacaksın da bana dua edeceksin.

52 Kese; beş yüz kuruştan ibaret meblağ.
53 Ağırlık vermek; mihir vermek.

Dünyanın her hali geçer. Sen gönlünü eğlendirmenin bir kolayını bul! Ben biraz sokağa çıkayım. Konağa haber vereyim de senedi alsınlar!

Şefika:

- Git! Anneciğim! Hiç beni düşünme! Ben gönlümü yenerim. Ben kendime bir çare bulurum.

DÖRDÜNCÜ MECLİS.

Şefika Sonra Ata.

Of... Meğer insanın ömrü çocukluğundan ibaretmiş. Meğer ondan sonrası hep kabir azabı, cehennem ateşiymiş.

Kitapta muhabbeti kim yazmışsa yalan söylüyor. Allah muhabbet lezzetini dünyadaki belalara bedel değil dünyadaki belaları muhabbet lezzetine bedel yaratmış.

Ah! Ata yalnız odasında kalacak da ben başkasının koynunda nasıl yatacağım? Ah!..

Yok! Yok! Yine aklım başımdan gidiyor. Yine vücudumun her zerresi ayrı ayrı ayağa kalkıyor. Ben gidemiyorum da kederden Ata'yı mı öldüreceğim. Anneciğim! Anneciğim! Hayat satılsa da ömrümü yolunuza feda etsem. Ne kadar memnun olduğuma sen de taaccüp ederdin[54].

Bu yaştaykcn ölmeye aşık olmuş kadar muhabbet edip de ondan bile mahrum kalacağım kimin hatırına gelirdi?

Ata... Ata... Acaba halimi işittiğin vakit ne diyeceksin?

54 Taaccüp etmek; şaşırmak.

Bana türlü lanetler edeceksin? Soğu! İkrah et[55]! Benden ikrah et beyim! Kendinden ayrılamaya katlandım. Gönülden ayrılmaya da katlanırım. Çektiğim azabı duyarsan kim bilir ne hallere gelirsin?

Ata (kapıdan girerek):

- Acaba taciz mi ettim[56]?

Şefika (kendi kendine) Ata... bir o eksikti. Ya Rabbi ne kadar azabın varsa bende mi tecrübe edeceksin? (Ata'ya):

- Siz şimdi nereden geldiniz?

Ata:

- Mektepten[57]... Bilseniz size ne müjdeler getirdim. Bizi birkaç ay sonra birbirimizden belki ayırırlar diyordunuz. Bakalım. Ayıracaklar mı? Efendiciğim ben de adam oluyorum. Dünkü imtihanda birinci çıktım. Hocalarımın hepsi, Ata Türkistan'da birinci hekim olacak diyorlar. Bu sene huzur imtihanına ben gideceğim. Nazır Beyefendi vaat etti. Derslerim bittiği gibi saray hekimliğine alacak. Bakınız bugün tatil değilken eve müjde getireceğim dedim de izin verdiler. Mektepte talebeden birine bu kadar riayet ettiklerini işittiniz mi?

Şefika (icbarı nefs ile[58]):

55 İkrah etmek; tiksinmek.
56 Taciz etmek; rahatsız etmek.
57 Mektep; okul.
58 İcbarı nefs ile; kendini zorlayarak.

- Geçen sene bu kadar ileride değildin.

Ata:

- Geçen sene sana muhabbetim bu kadar ileride miydi? Bizim gibi tahsil ile uğraşanlara bilmezsin ki muhabbet ne haller veriyor. Ne uyku var ne rahat var. Ne dünyanın hiçbir halini düşünmek var. Bir sen bir ders. Ya zihne gelen parlaklık! Hayalin adeta bir güneş oluyor. Gönlümün, fikrimin her noktasını nur içinde bırakıyor.

Ayrılalı üç gün olmadı? Belki üç saat uyku uyumadım. Vücuduma bir yorgunluk geldi mi? İşte emanetin burada... Ta kalbimin üstünde... Bir kere yüzüme sürüyorum. Olmazsa biraz da kokluyorum. Her tarafım yeniden can buluyor. Derslerime öyle çalışıyorum. Senin için çalışıyorum.

Şefika (kendi kendine):

- Öf... Taş yaratılmak insan olmaktan bin kat hayırlıymış!

Ata:

- Vakit geçiyor. Beyefendi galiba gelmeyecek... Müjdclerimi siz söylersiniz. Mektebe gitmeye mecburum. Belki aybaşına kadar gelmem. Adam olmaya gidiyorum. Senin sayende adam olacağım. Senin için adam olacağım.

Şefika:

- Ata...

Ata:

- Buyurun.

Şefika (üzerine koşup boynuna sarılarak yüzünü gözünü uzun uzun öptükten sonra):

- Haydi... Haydi Beyim! Allah selamet versin. Allah yardımcın olsun.

Ata:

- O ne kadar telaş! Sanki bütün bütün ayrılacağız gibi.

Şefika (lakırdısını keserek):

- Git! Allah aşkına git! Benim başım için git!

(Kendi kendine) Ya Rabbi! Ne bulsam da söylesem.

(Kendini toplayarak Ata'ya):

- Tahammül edemeyeceğin bir şey yapacağım. Sırrımız duyulacak. Gelme! Ay başına kadar gelme! Yine bedel mi bekliyorsun? Al! Öp! Neremden istiyorsan öp de git!

Ata (mahzun mahzun alnını koklar çekilir):

- Allah'ım ben bu kadar eziyete dayanabilecek kullardan mıyım?

Ata (kapıdan döner):

- Mutlak[59] sende bir şey var bana söylemiyorsun.

Şefika:

- Git diyorum. Sana halimi açtığıma beni pişman etmeye mi çalışıyorsun?

59 Mutlak; kesin.

Ata:

- Yok. Darılma efendiciğim! Hiç sende telaş görürüm de nasıl merak etmem. Lakin yine boynumu bükerim, emrine itaat ederim. Meraklı meraklı giderim. İşte gidiyorum. İşte... Gittim.

Şefika:

- Ah! Bu can evimdeki sancı da beni öldürüyor. Sabahtan beri sanki ciğerimin her dakikada bir parçası kesildi.

Şefika öksürerek mindere yığılır perde iner.

ÜÇÜNCÜ FASIL.

(Diğer Bir Oda)

BİRİNCİ MECLİS.

Şefika - Hekim - Şerife Hanım.

Şerife:

- Canım beyefendi! Çocuk nasıl?

Hekim:

- Ağır hanım! Pek ağır. Allah bilir ama akşama sabaha yolcu görünüyor. Ben ömrümde bu kadar şiddetli verem görmedim. Yirmi beş günün içinde biçareyi bitirdi gitti.

Şerife:

- Ya dün hanıma zararı yok diyordunuz?

Hekim:

- Bir valideye ciğer paren gidecek demek kimin elinden gelir. Zatı bizim en büyük bir işimiz de hastanın akrabasına tesellidir. Neyse her gidici zannettiğimiz gitmez a. Cenabı Hak ne mucizeler gösterir.

İKİNCİ MECLİS.

Evvelkiler - Tahire - Sonra Cariye - Halil Bey.

Tahire:

- Beyefendi! Ben bir iki gündür çocuğun halini beğenmiyorum. Günde üç dört kere nöbet geliyor. Zamk gibi yapışık terler döküyor. Öksürüğün hiç arkası yok. Ümidim evvel Allah'a sonra size kaldı.

Hekim:

- Biraz ziyadece zaafı var. Gördüğünüz alametler hep ondan gelir. Efendim o kadar merak buyurmayın! Daha maşallah genç. Anasır yerinde bu yaşlarda ne hastalıklar geçirir.

Tahire:

- Pek baygın yatıyor?

Hekim:

- Değil efendim. Şimdi biraz daldı. Daha on dakika evvel tatlı tatlı konuşuyorduk.

Tabende (içeri girer):

- Bu tezkire beyefendiye imiş.

Tahire (tezkireyi açar):

- Sarrafın senedi. Karşılığında Şefikacığımın ölüm döşeklerinde sürüneceğini kim bilirdi?

Ya Rabbi! Bu belayı başka bir bedelle de üzerimizden almaya kadirdin! Sevgili haremin gözlerinden öpmüş. Hay benim iki gözlerime toprak dolaydı da bu günleri bu halleri görmeyeydim.

Şefika:

- Ah!.. Anneciğim. Nedir o elinizdeki kağıt? Sarrafın senedi mi geldi? Elhamdülillah bari çektiğim eziyetler bütün bütün boşuna gitmedi. Senedi Paşa mı göndermiş. İnsaniyetliymiş. Allah ne muradı varsa versin. Bana bu halde bir büyük teselli oldu.

Tahire:

- Kızım! Kurban olayım öyle şeyler düşünme! Annene merhamet et! Hay Allah canımı alsın.

Şefika:

- Anneciğim! Niçin kendi kendine inkisar[60] ediyorsun! Bizi yetim mi bırakacaksın?

Halil Bey (içeri girerek hekime):

- Nasıl?

Hekim:

- Zararsız.

60 İnkisar; kırılma.

Halil Bey (tereddütle başını sallayarak):

- Benim çocuktan ümidim kesiliyor.

Hekim:

- Allah esirgesin. Siz evin erkeğiyken bu kadar merak ederseniz sonra kadınlara nasıl meram anlatırız?

Tahire (Halil Bey'e tezkireyi gösterir):

- Alın!

Halil Bey (tezkireye göz gezdirdikten sonra senetle beraber avucunda buruşturur yere atar):

- Sağlıkla olmasın!

Hekim:

- İnşallah iyisiniz hanımefendi!

Şefika:

- Şükür olsun. Nasıl olduğumu siz benden iyi bilirsizin a?

Hekim:

- Bir şeyiniz yok efendim! Biraz şöyle yastığa kalkar dayanır mısınız?

Şefika:

- Dayanayım! (Herkes yatağın yanına gelir. Yastığı düzletir. Şefika kalkar) bey babacığım! Bugün daha beni sevmediniz ya! İnsanı öpmeye okşamaya alıştırırlar alıştırırlar da sonra böyle karşısında soğuk soğuk mu dururlar?

Halil Bey:

- Sevdiğim hanım kızım! Maşallah biraz iyiliğin var. Rahatsız değilsin a?

Şefika:

- Değilim bey babacığım! Şu yastığa dayandım da daha ziyade rahat ettim. Şerife hanım siz de burada mısınız? Bak senin o güzel Şefikacığın ne hallere girdi.

Şerife Hanım:

- Allah'a emanet efendim! Keyifsizlik... İnşallah afiyet bulursunuz. Yine nazik vücudun yeni açılmış güllere döner.

Hekim (saate bakarak):

- Bendeniz müsaadenizle gideyim?

Halil Bey:

- Akşama teşrif eder misiniz?

Hekim:

- Hacet yok efendim! İktiza eden[61] ilaçları yazdım. Nasıl kullanacaklarını kalfaya tarif ettim. Hanımefendi, Allah'a emanet! Öyle daima yanında hekim bulunacak hastalıklardan değil. (Kendi kendine) akşama gelip cenazesini mi göreceğim.

Şefika:

- Siz de biraz dışarı gitseniz eğlenseniz de ben şurada kendi kendime uyusam.

61 İktiza eden; gereke.

Tabende:

- Hanımcığım! Yalnız nasıl olur?

Halil Bey:

- Sus deli! Sen de. Bir taraftan çocuğu üzme! Çıkalım kızım çıkalım!

Şefika:

- Anneciğim!

Tahire:

- Kızım! Efendim kızım!

Şefika:

- Siz biraz durur musunuz?

Tahire:

- Durayım iki gözüm!

ÜÇÜNCÜ MECLİS.

Tahire-Şefika.

Şefika:

- Biliyor musunuz? Bugün Ata gelecek.

Tahire:

- Ah!

Şefika:

- Halimizi biçareye duyurmayacaktınız. Vaat ettiniz. Hatırınızdan çıkmadı ya? Ben bu hallere geleceğimi bildim de vadimde durdum.

Tahire:

- Duyurmam kızım! Hay kahrolaydım. Yine nereden hatırına geldi?

Şefika:

- Ben kendimi pek iyi görmüyorum. Benim için boğaz içine gitti deyin! Onu bir işle bir yere gönderin! Ne yaparsanız yapın! Bir çare bulun! Yanıma gelmesin. Bir kere daha görürsem tahammül edemem. Sonra sizin de dayanamayıp da acıya acıya telef olacağınız eziyetlere uğratırım. Gözünden

benim için bir damla yaş çıktığını görecek olursam o dakikada o anda ölürüm. Göğsümü bağrımı paralayarak ölürüm.

Tahire:

- Gönderirim. Kızım! Çaresini bulurum. İki gözüm! Allah aşkına öyle mahzun mahzun bakıp da ciğerimi bir kat daha yakma! İşte gidiyorum. Şimdi tembih ederim. Şimdi çaresini bulurum. Sen bir paçacık yat! Bir parçacık rahat et! Anneciğin sana kurban olsun.

Şefika:

- Yatarım. Yatarım. Siz benim rahatımı düşünüyorsanız söylediğim şeyin bir çaresine bakın!

DÖRDÜNCÜ MECLİS.

Şefika yalnız.

(Biraz doğrularak) Of! Ya bu akşama yahut yarın sabaha bütün bütün ayrılık göründü. Öyle mi? Hekim beni uyku da sandı da Şerife Hanıma hepsini söyledi. Yalnız bana söylemezler. Yalnız anneciğime babacığıma söylemezler. Meğer dünya da adam aldatmakta bir merhamet miş!

Ya Rabbi! Acaba kulun Şefika'ya ahirette azap edecek misin? İki ay evvel bana biri, bugün verem döşeklerinde telef olacağımı haber verse inanır mıydım? Nasıl inanayım? Pek de gençtim.

Bu kadar çiçekler iki üç günde soluyor. Bu kadar kuşlar iki üç yılda telef oluyor. Benden küçük bu kadar çocuklar ölüyor. Bunların hepsini görürdüm de yine ölümü bir türlü kendime yakıştıramazdım.

Babacığımın atlaslara sarmaya kıyamadığı vücut yarın katı katı kefenlere bürünecek...

Anneciğimin incinir diye kendi kucağından esirgediği Şefika yarın kara topraklarda yatacak...

Atacığımın öpmeye kıyamadığı çehreyi yarın kurtlar çıyanlar yiyecek...

Ya Rabbi! Babasını hapisten kurtarmak için nefsini feda eden kuluna merhamet et! Ya Rabbi! Annesine kardeşine sefalet çektirmemek için mezara giren biçareye acı!

Ah! Ölüm canıma minnet. Ata'dan nasıl ayrılacağım? Ah dünya durdukça ayrılık... Mahşere kadar hicran... İnşallah öldüğümü işittiği vakit acımaz. Bana vefasızlık etti. Allah da yanına koymadı der de hayalimi bütün bütün hatırından çıkarır.

Ah! Yok ... Yok... Ben Ata'dan ayrılıyorum. Hayalimde mi ayrılsın! Ben Ata'nın yoluna öleyim. O beni vefasız zannetsin de arkamdan bir damlacık göz yaşı da mı dökmesin! Ben Ata'nın muhabbetiyle telef olayım da son nefeste olsun bir kerecik yüzünü de mi görmeyeyim. Deli gibi! Anneme de "bana göstermeyin!" diye tembihler ettim. Bir kerecik yüzünü göreyim de uğruna neyin can feda olsun onun. Kucağında öleyim de Allah isterse mahşerde bile diriltmesin.

İsterim. Göreceğim. Elbette göreceğim. Allah'ım biraz ecelden aman ver. Bir dakika olsun göreyim. Beni huzuruna meyus[62] getirme!

Gözlerim kararıyor. Vücudumda kuvvet kalmıyor. Ölüm ölüm etrafıma yaklaştı. Göremeyeceğim. Ahrete hasret gideceğim. Ah! Anneciğim! Anneciğim... (Yatağına düşer bayılır).

62 Meyus; ümitsiz.

BEŞİNCİ MECLİS.

Şefika - Halil Bey - Ata Bey.

Halil Bey:

- Gel oğlum! Gel! Tabende'ye bugünlerde bir hal oldu. Çıldıracak mıdır nedir? Sabahtan beri dünyanın münasebetsizliğini ediyor. Şefika boğaz içinde değil oğlum! Hasta.

Ata:

- Hasta mı?

Halil Bey:

- Hem ağırca hasta. Baksan a baygın baygın serilmiş yatıyor.

Ata:

- Ah!

Halil Bey:

- Daha yeni de nikah ettik.

Ata:

- Nikah mı ettiniz?

(Kendi kendine) çocuğu öldürdüler... Çocuğu ben

öldürdüm. (Yanına koşar, baygın halinde usul ile nabzına bakar, oturur bir reçete yazar.):

- Beyefendi! Şunu kapının yanındaki eczacıya gönderir misiniz? Şimdi yaptırsınlar da getirsinler.

Halil Bey:

- Göndereyim evladım! Belki Cenabı Hak senin vasıtanla şifa ihsan eder.

Ata:

- İnşallah! İnşallah! Ne yapacak diye sorarsa tecrübe edecek desinler. İlaç sertçedir. Belki vermez.

Halil Bey:

- Peki oğlum! Ya Rabbi! Sen halimize merhamet et!

Ata (setresini[63] çıkarıp bir tarafa atarak):

- Azap içindeki cana vücut nasıl bar[64] olursa azap içindeki vücuda da esvap[65] öyle sıkıntı veriyor... Bilmem felek böyle on dört, on dokuz yaşında masumların bu kadar eziyetle canına kıymaktan ne lezzet bulur? Öf.

Şefika (kollarını açarak ve davranmak isteyerek):

- Ata!.. Ata... Ah!

(Ata kucağına yetişemeden yine düşer bayılır).

Ata (nabızlarını tutarak):

- Daha... Daha bir iki nefeslik hayatı var. Nabızlar

63 Setre; yarı resmi ceket ya da ceket.
64 Bar; yük, ağırlık.
65 Esvap; elbiseler.

sekte içinde[66]. Ağız sağ tarafa mail... Gözler gitmiş... Allah hastalığına da güzellik vermiş ki yüzünü gören vereme aşık olacak...

Şefika:

- Beyim! Sen misin? Beyim! Hayalat[67] görmüyorum a? Yanımda sen oturuyorsun a!

Ata:

- Şefikacığım! efendim Şefikacığım!

Şefika:

- Beyim? Acaba ne kadar ömrüm kaldı? Acaba iki saat seni görebilecek miyim? Ah! Bari baygınlık gelmese de yüzüne doya doya bakabilsem. Doya doya...

Ata:

- Allah'a emanet.

Şefika (lakırdısını keserek)

- Yalan istemem. Hekim söyledi. Demin uyur zannetti de başımın ucunda akşama ya çıkar ya çıkmaz, dedi Teselli lazım değil. Senin için... Ah... Senin yanında diyecektim. Senin yanında ölüyorum. Memnunum sen sakın sıkılma! Sen sakın bana ağlama! Sonra beni ahirette rahatsız edersin. Sakın sakın senin için öldü derselerse inanma! Vücuduma hastalık geldi. İnsan buya. Kader böyleymiş.

---

66 Sekte içinde; atışta, atmakta.

67 Hayalat; hayaller.

Ata (kapıdan elinde bir ufak şişe ile giren Tabende'ye)

- Getir! Çabuk ol. (Şişeyi aldıktan sonra) haydi işine git! Defol oradan. (Şişedeki suyu hastanın başı ucundaki fincana kor).

Şefika:

- O ilaç benim mi beyim?

Ata:

- Hayır! Biçare çocuk! Seni birine zorla nikah ettiler de benim için verem oldun ölüyorsun öyle mi?

Şefika:

- Onu sana kim söyledi?..

Ata:

- Canınla uğraşırken yine Ata'ya acıyorsun. Yine Ata kederlenmesin yine Ata ağlamasın diye zihninde teselli verecek sözler buluyorsun. Her nefesin hayatının bir büyük parçasını götürüyor. Ecel ciğerlerini paralıyor. Azrail o nazik vücudunu pençesine almış eziyor. Sen yine Ata'nı düşünüyorsun. Hem de Ata senden sonra sağ kalır, Ata senin kara topraklarda yattığına tahammül eder zannediyorsun öyle mi? (Fincandaki suyu içer. Fincanı yere vurur paralar).

Şefika:

- Ah ne yaptın?

Ata:

- Hiç! Arkadaş değil miyiz? Yola hazırlandım. Aç yatağında

yerimi ver! Sakınma! Kim görürse görsün. Ölüm döşeğine Allah'tan başka kimse karışamaz. Benim senin kadar bile ömrüm kalmadı. Bari ruhumu teslim ettiğim vakit yanından uzak düşmeyeyim.

Şefika:

- Atacığım kendini zehirledin? Atacığım! Bu belaların hepsi benim için mi? Bak talihsiz Şefika senin başına neler getirdi?

Ata:

- Ben Taben'de bedelen[68] senin sözüne inanıp da mektebe döneydim. Başıma gelecekler o vakit gelecekti. Sen bir ay topraklarda yatacaktın da haberim olmayacaktı. Sonra duyacaktım. Çıldıracaktım. Tımarhanelere düşecektim. Seninle beraber ölmeye değil yolunda kendimi öldürmeye muktedir olamayacaktım. Ah! Bizi birbirimizden ayıracaklardı? Hiç düşünmemişler ki bu kadar birleşmiş iki kalbi Allah'tan başka kimse ayıramaz. Allah da bir vakit ayırmaz. Ama yerin üstünde gezmeyecekmişiz de altında yatacakmışız. Ama bu dünyada birleşmeyecekmişiz de öteki dünyada birleşecekmişiz. Onun ne farkı olur?

(Hayran hayran biraz yüzüne baktıktan ve sarılıp ötesini berisini öptükten sonra) benim için tatlı canını feda ettin? Benim için kıymetli anneciğinden babacığından ayrılıyorsun?

68 Bedelen; aynı; Taben'de bedelen; Tabende gibi

Vücudumdan başka elimde bir şey yok ki teşekkür için yoluna feda edeyim.

Şefika:

- Beyim! Şefika dünyada senin uğruna ölmesin de kimin uğruna ölsün. Gel! Alemin gamını kederini yine alemde bırakalım! Biz şimdi dünyanın en son köşesine misafir olduk. Yolculuğumuzdan, muhabbetimizden, vuslatımızdan, sefamızdan başka bir şey düşünmeyelim! Ah! Hani birbirimize halimizi bildirdiğimiz sabah nerede? Dünyada ömür istenilirse öyle ömür istenilir. Hani okuduğun kitap? Muhabbeti ne güzel tarif etmişti. Bak! Muhabbet dünyanın her belasını unutturacak bir lezzet değim miymiş? İşte ölüyoruz. Bizi bilenlerin hepsi arkamızdan ağlayacak da biz yine güle güle ölüyoruz. Söyle! Dünyada birbirini gerçekten seven iki adam için bir yerde yaşamaktan bir dakikada ölmekten büyük lezzet düşünebilir misin?

Ata:

- Sus! Ah!..

Şefika:

- Ne oluyorsun?

Ata:

- Bu zehir... Sanki her damlası içimde bir ejder kesildi... Koparıyor. (Göğsünü göstererek) şuramı koparıyor... Ejder..

Ejder... Dişleri ateşten midir nedir? Kopardığı yerlerden hem kan dökülüyor hem alev saçılıyor.

Ah! Zehir değil ateş... Yaktı. İçerimi bütün bütün yaktı. Ah!.. Ya Rabbi! Cehennemi ahiretten kaldırdın da gönlüme mi attın?

Şefika:

- Ata! Bana bu halini göstermek için mi yanıma geldin? Böyle her dakikada bir kere öldüreceğine bari elini böğrüme sokaydın da birdenbire ciğerlerimi koparaydın.

Ata:

- Dur! Gücenme! Ben hiç seni bu halinde üzmek ister miyim? Yenemiyorum. Acıyı yenemiyorum... Anla!.. Anla! Ne kadar şiddetli eziyet... Senin için çekiyorum da yine tahammül edemiyorum. Senin yanında çekiyorum da çektiğimi senden saklayamıyorum. Saklayamıyorum. Ah! En ince damarlarım bile ayrı ayrı yerinden kopuyor. Sanki her biri koptukça bir kere can veriyorum. Bilmezsin ne kadar şiddetli zehirdi. Ah! Başkasını istesem eczacı vermezdi ki... Belki de verirdi. Öyle bir vakitte kim düşünecek? Aklıma bu geldi. Geçiyor geçiyor. Merak etme! Ölüm hali... Can acısı... Az vakitte geçer... Dünya gamı gibi hayat kadar sürecek değil ah! ah! Hala mı benim için ağlıyorsun? Damarlarında kan durdu. Gözlerinin yaşı dinmiyor! Gel! Gel! Ah! Bitti. Ne varsa

bitti. Ne acı kaldı ne can kaldı. Gözlerime bir fena karanlık çöküyor. Sana bakıyorum da zihnimdeki hayalinden başka bir şey göremiyorum.

Ölüyorum. Karşımda sen olmasaydın lakırdı da söylemezdim. Gel bir kere saçlarını koklayım. Belki vücuduma biraz kuvvet gelir de yüzünü bir daha görürüm.

Ah! Gidiyorum. Arkamdan çok durma beni... Beni bekletme! Ah... Şefikam! Ölüyorum... Sen... Senin yoluna ölüyorum. Senin yanında ölüyorum. (Düştüğü anda ruhunu teslim eder).

Şefika:

- Ata! Ata... (Nefesini dinler, nabzına bakar) gitti... Gitti... Beyim gitti...

(Sendeleyerek yatağından fırlar) gelin! Gelin! Orada kimse yok mu? İşitmiyor musunuz?

ALTINCI MECLİS.

Evvelkiler Birbirini Müteakip

Halil Bey - Tahire Hanım - Şerife Hanım - Tabende.

Tahire:

- Ne oluyorsun kızım?

Şefika:

- Bakın! İşte... Ata... Ata gitti. Kendini zehirledi. Benim için zehirledi. Biz birbirimizi severdik. Ben... Ben onun... Ben onun haremiyim. Paşanın değil. Paşanın haremi olmayacağım. Kim ne derse desin. İkimizi Allah birbirimiz için yaratmış. Yarattığı vakit birbirimize nişanlamış. Huzuruna da beraber çağırdı. Gelinlik odamızı kendi divanında kendi cennetinde hazırlamış. Görüyorum işte... İşte gözümle görüyorum. Kara toprak değil. Her tarafına gül döşenmiş. Her tarafına... Bey babacığım gel beni bir kere öp! Gel! Ahiret hakkını helal et! Anneciğim! Anneciğim!

Sakın! Sakın! Canımız için lokma dağıtmayın! Düğün şerbeti verin! Fukaraya düğün şerbeti verin! Kızın -kıymetli kızın- bu gece gelin oluyor. İşte... İşte beyim yatıyor...

Beni ona Allah vermiş... Allah... Kimse ayıramaz... Kimse Allah'ın hikmetine karşı duramaz... Beyim! Beyim! Beni mi çağırıyorsun? Geliyorum, geliyorum.

(Yatağa yığılır) bak! Bak! Yanına geldim de gülüyor. Ahrete de Şefika kimi görüyorsun? Geliyorum. Geç kaldım. Korkma! Korkma!

Ah! Benim gibi ölmek ne kadar lezzetliymiş bilseniz dünyada bir dakika kalmak ister misiniz?

Ay... Cemaline ne güzel de nurlar iniyor.

(Ata'ya sarılır. Yüzünü koklayarak ruhunu teslim eder).

Zavallı çocuk! Halil bey (gidip nabızlarını yokladıktan nefesini dinledikten sonra):

- Allah'ım! Bize bugünü de mi gösterdin? (Tahire'ye) kadın marifetini gördün mü?

Tahire:

- Sus! Aman... Sen de adam azarlayacak zamanı mı buldun? Benim ciğerparem şu hallerde yatıyor senin lakırdıların bana kızımın ölümünden ziyade mi tesir edecek? Kızım... Bey babasını borçtan kurtarmak için şehit olan kızım...

Halil Bey:

- Ah! Ah!...

(Perde iner).

Namık Kemal

Namık Kemal Tanzimat döneminin en önemli düşünce, sanat ve siyaset adamlarından birisidir. "Toplum için sanat" anlayışını benimsemiştir. Sanatı, toplumun Batılılaşması için bir araç olarak kullanmıştır. Eserlerini halkın anlayabileceği sade bir dille yazmayı amaçlamıştır. Divan edebiyatının süslü-sanatlı düz yazısı yerine, belli bir düşünceyi iletmeyi amaçlayan yeni bir düzyazıyı kullanmıştır. Eserlerinde noktalama işaretlerini kullanmıştır. Gençliğinde Divan Edebiyatı tarzında şiirler yazmış, Avrupa'ya gittikten sonra yeni edebiyatı benimsemiş ve o yolda yapıtlar vermiştir. Namık Kemal, Fransız edebiyatını örnek almış, romantizmin etkisinde kalmıştır. Şiirleri biçim bakımından eski, konu bakımından yenidir. Yurt, ulus, özgürlük gibi konuları işlemiştir. Ayrıca şiirlerinde mücadeleci tipte bir insan yaratmıştır. Tiyatroyu "eğlencelerin en faydalısı" olarak nitelemiş, halkın eğitilmesinde okul gibi görmüş, sade dili ve tekniği yönünden başarılı yapıtlar vermiştir.

Cezmi'nin İlk basımı 1880'de yapılmıştır. Türk Edebiyatı'nın ilk tarihi romanı olma özelliği taşır. Kitapta II. Selim döneminde İranlılarla yapılan savaşta yer alan vatansever asker Cezmi'nin başından geçenler anlatılmaktadır.

Kitabın kahramanları; Adil Giray, Şehriyar, Perihan, Cezmi, Abbas ve Hamza Mirza'dır.

9 786054 406791

kent-@ Yayıncılık